

Zein da hizkuntzak irakasteko metodorik onena?

Kepa Larrea, Julian Maia

Hizkuntz irakaskuntzak metodo “onena” aurkitzeko obsesioaz eman du bere historiaren parte handiena. Ustea zen bazegoela ikasle guztientzat eta testuinguru guztientzat balioko zuen metodo bat, eta metodo hori behin aurkituz gero, hizkuntzak irakastearen “arazoa” behin betiko konponduko zela (Richards 1987). Oraintsuago ikusi da ez dela sekula izan, eta ziur aski ez dela sekula izanen, denentzat balio duen metodorik. Horren ondorioz, azken urteotan garrantzi handiagoa eman zaio bigarren hizkuntzaren jabekuntzaren prozesuez dakigunarekin bat datozen eskolako-lan eta ariketak eratzeari eta eskolaren beraren dinamikarekin ondo ezkontzen diren lan-ariketak prestatzeari.

Ikaskuntzaren emaitzei erreparatuta, ezin esan daiteke ikuspegi metodologiko bat eta bakarra dagoenik, historian zehar ikusi baita pertsonak gauza direla hizkuntzak modu anitzetan ikasteko. Baina ikaskuntzaren beharrian aldakorrak kontuan harturik, metodoen aurkezpen historikoak ahalbidetuko du unean uneko beharrianak asetzeko irizpide didaktikoen aukera egokia egitea:

1. Metodo tradizionalak:

1.1. Gramatika-itzulpeneko metodoa.

- Latina irakasteko erabilitako eredueta oinarriturik XIX. mendean sortutako hizkuntzak irakasteko metodoa.
- Metodogileen ustez, hitz eta egitura errazetik zailera ordenatutako hizkuntza-erregelen aurkezpena egiten dute.
- Ama-hizkuntzan emandako perpausak xede-hizkuntzara itzultzeko ariketen bidez ahalegintzen da hizkuntza irakasten.
- Hizkuntza idatzian oinarritzen da eta irakaskuntza ama-hizkuntzan ematen da.
- Ematen diren erregelak preskriptiboak dira eta, hizkuntza idatzian oinarritzen denez, ez dio jaramon handirik egiten jatorrizko hitzunen ohiko hizkuntz moldeari.
- Metodo honen arabera hizkuntza ikastea hizkuntza intelektualki ezagutzea baino ez da, eta ez hizkuntz gaitasuna lortzea.

1.2. Metodo zuzena.

- XIX. mendearen azken herenean jaiotako hizkuntz irakaskuntzako metodoa. Sortzaileen artean aipagarriak dira W. Vietor Alemanian eta Paul Passy Frantzian.
- Metodo hau haurren hizkuntz ikaskuntzako prozesu “naturala” jarraitzen ahalegintzen da.
- Ahozko komunikazioa eta ahoskera zuzena lehenesten ditu idatzizkoaren gainean.
- Gramatika induktiboki bakarrik irakatsi behar da, hau da, gramatikaren erregelak ez dira beren-beregi deskribatu eta irakatsi behar.
- Ikasgelan xede-hizkuntza bakarrik erabili behar da, eta esanahiak “zuzenean” komunikatu behar dira, hots, hizkuntz formak ekintzekin, objektuekin, keinuekin eta egoerekin lotu behar dira.
- Metodo honen bidez kontzeptu abstraktuak nekez azaldu daitezke.

2. Metodo estrukturalistak:

2.1. *Metodo audiolinguala.*

- Hizkuntza arrotza edo bigarren hizkuntza irakasteko metodoa, 1950etik aurrera Estatu Batuetan garatutakoa. Oinarritzat Bloomfielden osteko distribuzionalismoa eta Skinner-en ikaskuntzaren teoria ditu.
- Mintzamina eta entzumen, irakurmena eta idazmena baino lehen lantzea hobesten du.
- Testuingururik gabeko esaldi isolatuak eta *drillak* erabiltzearen zale da, mailakatutako egitura batzuk lantzeko.
- Elementu berri bakoitza ikasteko, entzun egin behar da lehenbizi, gero esan, hirugarrenez irakurri eta, azkenik, idatzi.
- Ama-hizkuntza ikasgelan erabiltzea gaitzesten du eta sarritan hizkuntzen arteko analisi kontrastiboaz baliatzen da.
- Arauen ikaskuntzak deduktiboa behar du izan, ariketa errepikakorrek eginez: hutsuneak betez, hitzak ordezkatzuz eta esaldiak osatuz.
- Metodo hau baliatu da garaiko aurrerapen teknologikoez: magnetofonoa, diapositibak, filmak...
- Metodo honen bidez sortutako esaldiak gramatikaren ikuspuntutik zuzenak baina zentzurik gabekoak izan daitezke.

2.2. *Metodo situazionala.*

- Metodo estrukturalen printzipioetan oinarrituta Britainia Handian sortutako hizkuntza-irakaskuntzako metodoa.
- Metodo situazionalak, metodo audiolingualak ez bezala, ez du hizkuntzaren ikaskuntza ohituren multzotzat hartzen, baizik eta izaera funtzionalagoa dauka eta ez du ahazten ikaskuntzaren helburua.
- Metodo honek hizkuntz elementuen hautespena, antolamendua eta aurkezpena egoera jakinetan (adibidez: jatetxean, medikuarenean, udaletxean, azokan, eta abarretan) oinarrituta antolatzen du.

2.3. *Ikus-entzunezko metodo estruktural-globala (IEEG, SGAV).*

- Ikus-entzunezko metodoa Frantzia garatu zen 50eko hamarkadan.
- Metodo honek irakurtzen eta idazten baino lehenago hitz egiten eta entzundakoa ulertzen irakasten du, egoera eta testuinguru jakinetan.
- Itzulpena baztertzen du.
- Ikasgelan ikaslearen ama-hizkuntza ez du erabiltzen.
- Hizkuntza elementuak aurkezteko elkarriketa grabatuak eta irudi-sekuentziak erabiltzen ditu eta *drillez* baliatzen da oinarritzko gramatika eta hiztegia irakasteko.
- Irakasteko elementuen aukerak, irakatsi behar den hizkuntzaren analisi arretatsu batean oinarritu behar du.
- Metodo situazionalak eta audiolingualak ez bezala, esaldi isolatuak baztertzen ditu, eta ariketa mekanikoak testuinguru jakinetan txertatuta egiten dituzte.

Hirurogeiko hamarkadan metodo hauek zalantzan jarri ziren. Alde batetik ikasleek ariketa mekanikoak egiten trebetasun handia lortzen zutelako, baina komunikazio egoera arruntetan ez zirelako gai ariketa mekanikoetan landutako egitura linguistiko berberak erabiltzeko. Bestetik, ariketa mekanikoak guztiz aspergarri zituzten ikasleek. Eta azkenik, Chosmskyren gramatika sortzailea zela bide, oinarri teoriko linguistikoak eta psikologikoak zalantzan jarri ziren, hizkuntza ez baita ohitura multzoa.

3. Ikuspegi komunikatiboa:

Ikuspegi komunikatiboaren sorrera Europako Kontseiluak 70eko hamarkadan diseinatu zuen hizkuntzak ikasteko Programa Nozional-Funtzionalean dago. Programa horren ondorioz Atalase Maila (Thershold Level, 1978) identifikatzea lortu zen. Atalase maila horrek zehazten du zein den gutxieneko gaitasun komunikatiboa hizkuntza batean komunikatu ahal izateko.

Ikuspegi komunikatiboaz hitz egitean, ez dugu metodo oso eta koherentea aipatu nahi, baizik eta hainbat aukera teorikoren eta praktikoren bilgunea eta jokabidea. Metodo estrukturalekin gertatu ez bezala, *ikuspegi* kontzeptuak esan nahi du ez dagoela eredu jakinik komunikazioa sustatu nahi duten eskolak kudeatzeko. Hala ere, bada berrikuntzarik irakasleari, ikasleei eta programari dagokienez:

- Esanahiak lehentasuna du.
- Testuaren testuingurua ezinbestekoa da.
- Hizkuntza bat ikastea hizkuntza horretan komunikatzen ikastea da.
- Ariketa estrukturalak garrantzi gutxikoak dira.
- Azken helburua hizkuntza gaitasuna lortzea da.
- Ama-hizkuntza erabil daiteke.
- Itzulpena onartzen da.
- Ordenamendua landu nahi diren edukiek, funtzioek eta esanahiek zehazten dute.
- Hizkuntzaren aldaerak ezinbestekoak dira.
- Irakaslea ez da ekintza guztien ardatza.
- Irakaslea laguntzailea da.
- Ikasleen beharrianen arabera helburuak finkatzen dira.
- Erroreak ikas-prozesuaren osagarriak dira.
- Ikasleek taldeka eta binaka lan egiten dute.
- Hizkuntzaren bidezko komunikazioa motibazioaren pizgarria da.
- Hizkuntzaren sistema komunikazioaren prozesuarekin batera ikasten da.

Metodo komunikatiboek, hizkuntzari buruz hitz egin beharrean, komunikatzeko gaitasunaz eta komunikazioaren beharraz hitz egiten dute. Horrela, bada, hizkuntza ezagutzetik hizkuntza erabiltzera igaro nahi dute eta hizkuntzaren forma hutsetik haratago joan komunikazioa erdiesteko. Bilakaera honetan ikuspegi komunikatiboak hiru ardatz nagusi ditu:

- Komunikazioaren printzipioa: komunikazioa dakarten jarduerak hizkuntzaren ikaskuntza errazten dute.
- Atazen printzipioa: ataza esanguratsuetan 2H erabiliz gero, hizkuntzaren ikaskuntza errazten da.

- Esanahiaren printzipioa: erabiltzen den hizkuntza esanguratsua bada, ikaskuntza prozesua errazten da.

4. Metodo humanistak:

1.1.Sugestopedia.

- Georgi Lozanov bulgariarrak asmatutako ikaskuntza/irakaskuntza metodoa.
- Metodo honen printzipio nagusia ikasleei laxapen psikikoa lortzen laguntzea da, jarleku egokien, musika atseginaren, kolore egokien, eta abarren bidez.
- Baliabide metalinguistikoak erruz erabiltzen ditu: keinuak eta mimoa.
- Egoera horretan, diote, ikasleak barne-baliabideak ikaskuntzara bidera ditzake eta beraz askoz gehiago eta askoz lasterrago ikasiko du.
- Eskolako ardatza irakaslea da ikasleen ikasteko motibazioa pizgarri delako.

1.2.Taldeko Hizkuntza Ikaskuntza (THI, CLL).

- Curran psikologoak diseinatu zuen metodo hau, komunikatzeko jarioasuna lortzearen.
- Metodo honek ez du ikas-helburu linguistiko zehatzik.
- Irakasleak aholkulariarena egiten du eta ikasleen arteko lankidetzara bultzatzen du.
- Ikasleek, borobilean jarrita, hizpidea aukeratu ondoren, horren prestaketari eta gauzatzeari taldeka ekiten diote: gaia elkarri azalduz, esandakoa grabatuz eta aztertuz eta izandako esperientziei buruzko gogoetak eginez.

1.3.Bide isila

- Caleb Gattegnok asmatutako irakaskuntza metodoa.
- Metodoaren oinarria den axiomak dio, irakasleak, ikaskuntza prozesuaren kontrola duen bitartean, ahalik eta isilen egon behar duela, ikasleei beren baliabide propioak erabil ditzaten utziz eta adorea emanez.
- Aholkaria eta gramatikaren berri ematen duten txartelak eta koloretako makilak erabiltzen ditu.
- Metodo estrukturalistekin antz handia du, baina hizkuntza irakaskuntzako eta hizkuntzalaritzako teorietan baino gehiago hezkuntzari buruzko ideia orokorragoetan oinarritzen da.

1.4.Erantzun Fisiko Osoa (EFO, TPR)

- James Asher-ek diseinatutako metodo bat hizkuntz irakaskuntzarako, psikologia ebolutiboan, ikasteko teorietan eta hizkuntzak irakasteko hainbat teknikan oinarriturik.
- Metodo honetan, hizkuntz elementuak aurkezteko, irakasleak ekintza fisiko batez erantzun beharreko aginduak eta esakuneak erabiltzen ditu.
- Metodo bat baino gehiago ikasle hasiberrientzako estrategia multzoa da, eta planteamendu behavioristekin antz handia du.

1.5.Planteamendu naturala.

- Terrellek eta Krashenek garatutako metodoa da.
- Ez dute irakas-teknika berririk proposatzen eta ikuspegi komunikatibotik hurbil dago.
- Hizkuntza-irakaskuntzan maila apaletan erabiltzeko metodo bat, ikasgelan *input* ulergarria aurkeztearen garrantzia azpimarratzen duena.
- Irakasleak *input* egokia erabiliz edo ikasleei aurkeztuz hizkuntza eskuratzeko egoera egokiaz arduratu behar du: esanguran (eta ez forman) arreta ipinaraziz, ikasleei mezua ulertaraziz eta ikasgiroa erraztuz.

5. Joera berriak: prozesuetan ardaztutako planteamenduak

80ko urteetako hezkuntzaren berrikuntzak eta ikerketek aldaketa garrantzitsuak ekarri zituzten hizkuntzen irakaskuntzari. Aldaketa horiek ikas-prozesuaren arlo guztiak jorratu zituzten: hizkuntzaren ikuspegia, hizkuntza irakasteko metodologia, ikasleen partaidetza, irakaslearen zereginak eta ikas-irakas prozesuaren planifikazioa. Horren ondorioz, gaur egun metodoez hitz egin beharrean, prozesuetan ardaztutako planteamenduak hartzen dira aintzat. Planteamendu hauen arabera, hizkuntza formak irakasteaz gain, ikaslea bera ikas-prozesuan inplikatzeko saiatzeko da, erabateko komunikazio gaitasuna lor dezan. Eta ikasleak aipatu helburua lortzeko badu, hizkuntza gaitasuna erabiltzeaz gain, estrategia testualak, diskurtsiboak eta sozio-kulturalak erabili beharko ditu.

5.1. Atazetan oinarritutako ikaskuntza.

- Hizkuntza eskoletan atazak erabiltzea ikasi beharreko *hizkuntzaren bidez gauzak egitea* datza.
- Hizkuntza eskola komunikatiboa lortzeko asmotan, atazek irakaslearen eta ikasleen arteko elkarrekintza errazten eta areagotzen dute.
- Atazek ez dute iraupen zehatzik eta lan egiteko unitatetzat hartzen dira.
- Ikasleek hizkuntza manipulatzeko, ulertzeko edo ekoizteko bitartean arreta esanahian lehenesten dute eta ez forman.

5.2. Proiektuetan oinarritutako ikaskuntza.

- Hizkuntza proiektu bat hurrenkera jakinean antolaturiko atazen multzoa da helburu zehatza lortzeko.
- Irakaslearen eta ikasleen arteko harreman estua, interakzioa eta negoziazioa ezinbestekoa da proiektuaren helburua lortzeko bada.
- Proiektuen bidez hizkuntzatik harago doazen helburu hezitzaileak lor daitezke: motibazioa, jarrerak, partaidetza, elkarlana eta negoziazioa landu daitezke proiektua egin bitartean.
- Proiektuetan oinarritutako ikaskuntzan, jorratu beharreko materiaren ezaugarriak, ikasleen partaidetzak eta prozedurek zehazten dute eskolako lana.

Laburbilduz, ez da erraz esaten zein den metodorik baliagarriena ikasleek azkarrago eta hobeto ikas dezaten. Aldez aurretik ikasleen beharrianak argitu behar dira, ondorioz behar horiei dagozkien helburu posibleak finkatu eta, azkenik, metodoen bat aukeratuta ere, beste metodoekin konparatu, metodo guztiek ez baitute helburu berbera. Bestalde, hainbat irakasle

metodo eklektikoa erabiltzen dutela diote, muzin eginez inongo metodoarekiko atxikimenduari. Horiek hainbat metodotatik zatikiak hartzen dituzte, beren eguneroko eta curriculumeko premiei ondoen datorkienaren arabera. Azkenik, gaur egun “metodo” kontzeptua inor gutxik onartzen du eta, horren orde, hizkuntza irakaskuntzaren ikuspegiaz, planteamenduaz edo printzipioez hitz egiten da irakats-ekimena bideratzeko.

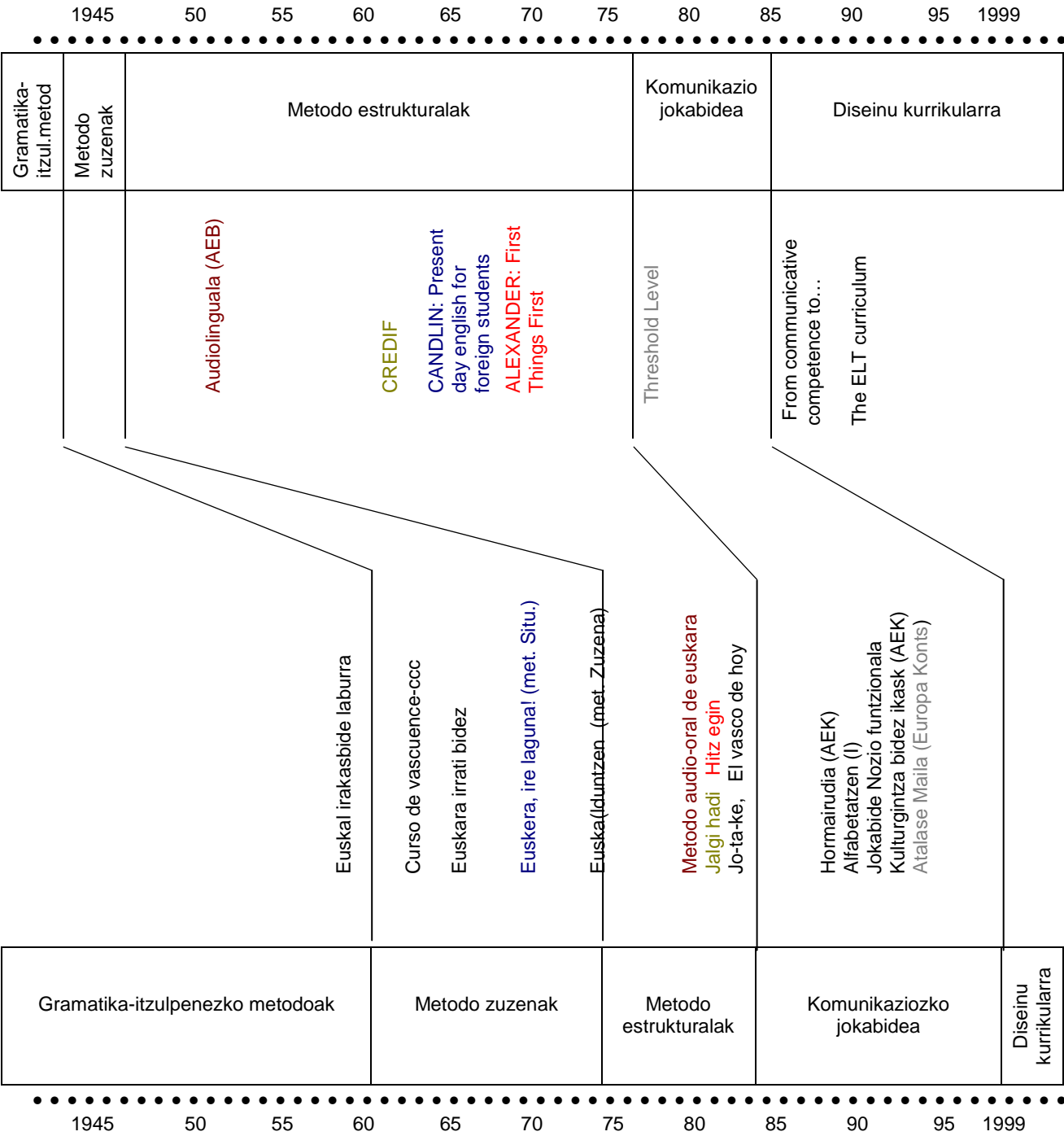
1. Zer hartu behar dugu kontuan 2Hren irakaskuntzan?

Glotodidaktika hizkuntzak irakasteko metodoez arduratzen den jakintzagaia da, hizkuntzalaritzaren, psikologiaren, soziologiaren eta pedagogiaren ekarpenak helburu horretarako bilduz. Hortaz, bigarren hizkuntza bat ikasteko eman behar diren urratsen, tekniken eta ariketen berri ematen digu glotodidaktikak. Ez dago, alabaina, puntu hauei buruzko akordiorik, joera asko baitago eta, horren ondorio, metodo-mota ugari. Halere ikuspegi batzuk nagusitzen ari dira. Hona kontuan hartzeko zenbait hastapen:

1. *Mintzaira mintzatuaren lehentasuna.* Hizkuntza berez mintzoa da, ahoz gertatzen dena, fonemen artikulazio jakin batean oinarritzen dena. Idatzia, berriz, zeharka komunikatzeko ekoizpena da. Hitzun bakoitza ama-hizkuntzaren fonemak entzuten eta esaten trebatua dago eta beste hizkuntzen zenbait fonemetarako “gorra” da.
2. *Mintzaira, zenbait ohituratan oinarritzen da.* Hizketan ari garenean, lanik handiena ohartu gabe burutzen dugu, automatiko bilakatu baita. Hizkuntza berriak ikastea haiei dagozkien automatismo berriak sortzean datza, soinuaren ahoskatzean, gramatika-egituretan, eta abarretan. Horregatik zenbaiten ustez, hizkuntzak ikastea estimulu jakinei automatikoki perpaus jakinez erantzuteko ohitura sortzea besterik ez da. Gauzak, ordea, ez dira horren sinpleak: perpaus posibleen kopurua konta ezina baita eta hitzunak beti ari dira perpaus berriak sortzen.
3. *Hizkuntza erabiltzen ikasi, ez hizkuntza aztertu.* Sistema teorikoki ulertzea ez, erabiltzea du xede ikasleak..
4. *Egiten den hizkuntza irakatsi behar da.* Egiazko hizkuntza irakatsi behar baita, ez inork asmatutako hizkuntza ideala. Ikasitakoa egiazko komunikazio-tresna behar du ikasleak.
5. *Hizkuntz edukiak bere testuinguruari lotuak eman behar dira.* Mezu linguistikoa ez da bere baitan burutzen, zerbait adierazten du, ingurua du: lehendik jakindakoak eta zentzumenez jaso daitezkeenak. Hizkuntz mezua eta ingurua batean agertzen dira eta eskoletan mezuaren ingurua nolabait itxuratu behar da marrazkiz, argazkiz, filmaz, keinuz edo antzerkiz.
6. *Hizkuntza, egituren egitura da.* Sistema fonologikoak, gramatikalak, semantikoak eta abarrek osatzen dute hizkuntza. Perpaus bakoitza elementu askoren egitura da. Jaso ere globalki jasotzen dira hizkuntz mezua: perpausak, makro-segmentuak, entzuten eta ulertzen baitira. Bigarren unean dator elementuak bereiztea eta sistemaz ohartzea. Hortaz, bigarren hizkuntzako makro-segmentuak dira ikasi behar direnak, ez elementu bakanduak.
7. *Oinarri kognitibo-linguistikoa.* Gramatika transformazionalen oinarriturik, perpausak globalki ikasi ondoren, azterketa analitikora igarotzea, praktikan, ikasleak transformazio-legeak beregana ditzan.
8. *Zenbat eta input esanguratsu gehiago eman, hobeto.* Esangurari lotutako helburu bat eduki ezean, asmo komunikatibo gabe, *inputa* hizkuntza praktika mekaniko bihurtu daiteke. Eta ikasleak ohartzen badira ez dutela arretarik jarri behar, ez dute jarriko.

9. *Zenbat eta interakzio gehiago hobeto.* Urte askoan “solas-komunikatiboen” aitzakiaz, irakasleak galderak egiten zituzten ikasleek egitura gramatikal jakin bat erabil zezaten erantzunetan. Jokaera horrek interakzio modu ez naturalak ekarri ditu. Hala ere, interakzioak testuinguru jakin batean benetan esanahia badu eta egokia bada ikasleen mailarako, sustatu egingen du 2Hren eskurapena. Halako interakzioak atazara bideraturiko jardueretan aurki daitezke, halakoetan atazak komunikazio edo informazio-helburu bat daukalako.
10. *Ikasleen ekoizpenak esanguran oinarrituak eta komunikatiboak izan beharko lirateke.*

HIZKUNTZA ARROTZAK IKASTEKO METODOEN BILAKAERA
JOERA NAGUSIAK EUROPA ETA AEB-N

EUSKARA IKASTEKO METODOEN BILAKAERA EUSKAL HERRIAN

ZENBAIT TEORIA ETA METODOREN ARTEKO ERAGINA

ALTUNA, Patxi (1967): Euskera, ire laguna!	CANDLIN, E. Frank (1964): Present day english for foreign students. London.
EGUZKITZA, Jesus eta beste (1976): Euskera bizitik.	Metodo estrukturalista.
SEIE (Joxe Erzibengoa eta besteak)(1976): Euskara mailaka.	Metodo estrukturalista.
NORBAIT (1978): Metodo audio-oral de euskara básico.	Metodo audiolinguala.
HONARRAITZ (1978): Jalgi hadi.	CREDIF (Rivenc eta laguntzaileak) (1960): Voix et images de France. Paris. Entzun-lkusizko metodo Estrukturo-Globala.
EUSKALTZAINDIA (Oinarrizko Euskararako Batzordea) (1978): Hitz egin	ALEXANDER, L.G. (1967): First Things First. London
GONZALEZ DE TXABARRI, Joxe Juan (1979): Jotta-ke.	Metodo estrukturalista
BASTERRETxea, Jose (Oskillaso) (1981): El vasco de hoy.	FRIES eta LADO (1942): An intensive course in English. Michigan. CREDIF (Rivenc eta laguntzaileak) (1960): Voix et images de France. Paris. Entzun-lkusizko metodo Estrukturo-Globala.
AEK (1982): Hormairudia.	Komunikaziozko jokabidea.
AEK (1985): Alfabetatzen (I).	Komunikaziozko jokabidea.
AEK (1985): kulturgintza bidezko ikaskuntza	Komunikaziozko jokabidea
AEK (1986): Jokabide Nozio funtzionala.	Komunikaziozko jokabidea.
KING, Alan (1988): Atalase Maila. Europako Kontseilua.	VAN ECK, J.A. ALEXANDER, L.G. (1975): Threshold Level English. Europako Kontseilua.
AEK (1990): Nozio espezifikoak	VAN ECK, J.A. ALEXANDER, L.G. (1975): Threshold Level English. Europako Kontseilua
HABE (1999): Helduen Euskalduntzearen Oinarrizko Kurrikulua (HEOK)	CANALE, M.; SWAIN, M. (1980): Theoretical bases of communicative approaches to second languages teaching and testing. VANALE, M. (1983): From communicative competence to communicative language pedagogy. WHITE, R.V. (1988): The ELT curriculum. Design, innovation and management.